

Broj: X-KRŽ 05/49
Sarajevo, 13.12.2006. godine

U IME BOSNE I HERCEGOVINE!

Sud Bosne i Hercegovine, u vijeću Apelacionog odjeljenja Odjela I za Ratne zločine, sastavljenom od sudija Azre Miletić, kao predsjednice vijeća, te sudija Finna Lynghjema i Jose Ricardo Juan de Prade, kao članova vijeća, uz sudjelovanje pravnog saradnika Lejle Fadilpašić, u svojstvu zapisničara, u krivičnom predmetu protiv optuženog Neđe Samardžića, zbog krivičnog djela - Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a), d), e), g), h, i k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZBiH), odlučujući po optužnici Tužilaštva Bosne i Hercegovine broj KT-RZ-89/05 od 30.03.2006. godine, nakon održanog glavnog i javnog pretresa, u prisustvu tužioca Tužilaštva BiH, Behaije Krnjića, optuženog Neđe Samardžića i njegovog branioca, advokata Slaviše Prodanovića, donio je i dana 13.12.2006.godine javno objavio slijedeću:

P R E S U D U

Optuženi **Nedo Samardžić**, sin Ilije i majke Kose, rođene Babić, rođen 07.04.1968. godine u Bileći, po nacionalnosti ... , državljanin ... , pismen, po zanimanju trgovac, oženjen, otac dvoje djece, odslužio vojsku, vodi se u evidenciji MO Foča, lošeg imovnog stanja, osuđivan ... , nalazi se u pritvoru od 19.10.2004. godine,

I

K R I V J E

Što je:

U periodu od aprila mjeseca 1992. godine, pa do kraja marta 1993. godine, u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije tzv. Srpske republike BiH, usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Foča, kao pripadnik vojske tzv. Srpske republike BiH i zajedno sa drugim pripadnicima, znajući za takav napad, vršio progon civilnog stanovništva bošnjačke nacionalnosti na nacionalnoj, etničkoj, vjerskoj i spolnoj osnovi, u vidu prisilnog preseljavanja stanovništva, teškog oduzimanja fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog

prava, prisiljavanja na seksualno ropstvo, silovanja, te drugih nečovječnih djela učinjenih u namjeri nanošenja velikih patnji, odnosno ozbiljnih fizičkih povreda i narušavanja zdravlja, tako što je:

1. Dana 09.06.1992. godine, u selu Rataje, opština Foča, zajedno sa bratom Zoranom i Olović Mićom učestvovao u zlostavljanju i nasilnom odvođenju civila tako što je sa istima došao u kuću Softić Ismeta, u kojoj je porodica Grbo privremeno stanovala, te nasilno izveli Grbo Sulejmana i Grbo Seida, a iz susjedne kuće Grbo Mustafu, i udarajući ih, svu trojicu ugurali u vozilo i odvezli u pravcu Miljevine, a zatim, narednog dana ponovo došao u pomenutu kuću i tom prilikom prijetio i zlostavljao ženske osobe koje su se nalazile u kući, posebno Grbo Fatimu, na način da je Grbo Fatimi stavio automasku pušku pod vrat rekavši joj: „Ubiću te, stvaraj mine, stvaraj pare“,

2. Neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, u selu Rataje, opština Foča, naoružan vatrenim oružjem, skupa sa bratom Zoranom i Olović Mićom, došao u porodičnu kuću Softić Šućrije, odakle su on i njegov brat Zoran izveli Softić Šućriju, stavili mu lisice na ruke, te ga potom fizički zlostavljali tako što su ga vezali za željeznu ogradu, tukli palicom, te kundakom od puške, tjerali ga da zove svoga brata Raifa, za koje vrijeme je Olović Mićo sjedio u vozilu, a potom ga stavili u isto vozilo i odvezli u policijsku stanicu u Miljevini, nakon čega je prebačen u KPD „Foča“ gdje je bio zatvoren više mjeseci, a zatim prebačen u KPD „Kula“, te nakon toga razmijenjen, da bi pet dana nakon razmjene umro;

3. Neutvrđenog dana u mjesecu maju 1992. godine, u mjestu Miljevina, opština Foča, došao u stan oštećene S.N. u kojem stanu je istu silovao pri tome je zlostavljajući, tako što ju je udarao, te joj čupao kosu, a potom je tjerao da tu istu kosu jede, nakon čega je istu izveo iz stana, te je polugolu vezao za banderu u naselju Stara Kolonija, a nakon toga otišao sa lica mjesta ostavivši je tako vezanu;

4. Dana 31. maja 1992. godine, zajedno sa grupom vojnika došao u mjesto Štović, opština Foča, a potom ušao u kuću gdje je počeo tući oštećenu „N“ koja se nalazila u kući, naredio joj da se skine gola, te kada je to ista učinila, oborio je i legao na nju, nakon čega je izvršio silovanje nad njom, iako je ista vikala i molila za pomoć, našto se isti nije obazirao, pa čak i kada je u sobu ušla njena majka i molila ga da je pusti, nakon čega je sa grupom napustio njihovu kuću, da bi nakon nekoliko dana, neutvrđenog dana u mjesecu junu 1992. godine, zajedno sa grupom vojnika došao u istu kuću i iz kuće izveli oštećenu „N“, te je stavili u vozilo i doveli u hotel „Miljevina“ u Miljevini, opština Foča, u kojem je navodno bila smještena Komanda, nakon čega je isti odveo „N“ u jednu prostoriju, te je počeo tući, i nad istom izvršio silovanje od čega se onesvijestila, a potom je ostavio u tom hotelu gdje je provela 7 dana, u kom periodu je bila izložena svakodnevnim silovanjima od strane drugih vojnika,

5. U periodu juni – septembar 1992. godine u tzv. „Karaman kući“ koja se nalazila u Miljevini, opština Foča, koja je predstavljala logor za žene, zajedno sa Brčić Nikolom i Stanković Radovanom, držao u seksualnom ropstvu više žena bošnjačke nacionalnosti, među kojima su bile i maloljetne djevojčice A.B. i J.G., koje su bile lišene slobode i koje su bile svakodnevno prisiljavane na seksualne odnose sa vojnicima koji su dolazili u tu kuću, kao i na obavljanje fizičkih poslova u kući, te je isti lično prisiljavao zatočene žene na seksualne odnose sa njim, među kojima posebno B. J. rodnom iz Kalinovika, koju je bio odredio i držao za sebe, te je također u istoj kući izvršio silovanje nad oštećenom „K“, oštećenom „L“ koja je tada imala 15 godina i koju je prethodno odvojio od njene porodice i doveo je u „Karaman kuću“;

6. Neutvrđenog dana u mjesecu avgustu 1992. godine iz tzv. „Karaman kuće“ u Miljevini, opština Foča, odveo B. J. koja je tu bila zatočena, te je smjestio u jedan stan u Miljevini koji je koristio za svoje potrebe u kojem stanu ju je svakodnevno prisiljavao na seksualne odnose, te je jedne prilike natjerao oštećenu, tada mldb., „G“, koja je također bila zatočena u tom stanu, da se skine gola i potom da stane u čošak sobe i gleda kako on nad B. J. vrši prisilni seksualni odnos;

7. Neutvrđenog dana u mjesecu avgustu 1992. godine zajedno sa još jednim vojnikom došao u stan lica „C“, u Miljevini, opština Foča, naoružan sa automatskom puškom, gdje je natjerao oštećenu „B“ da uđe u jednu sobu, a zatim ušao za njom i naredio joj da se skine, pa kada je ova to učinila, nad njom izvršio silovanje;

8. Dana 3.9.1992. godine, zajedno sa drugim pripadnicima vojske i policije izvršio protjerivanje bošnjačkog civilnoga stanovništva iz mjesta Miljevina, opština Foča, tako što su, prethodno, stanovništvo kojeg su činili pretežno žene i djeca, prisilno prebacili u dvoranu „Partizan“ u Foču, gdje su bili izloženi fizičkom maltretiranju i pljački, odakle su mnoge žene odvođene po stanovima u kojima su nad njima izvršena silovanja, da bi potom sa autobusima prebačeni do lokacije u blizini linije razdvajanja, gdje su istjerani iz autobusa i natjerani pješice da napuste teritoriju opštine Foča i pređu na teritoriju opštine Goražde,

9. Neutvrđenog dana u mjesecu novembru 1992. godine, zajedno sa svojim bratom Zoranom, iz stana kojeg je koristio u Miljevini, opština Foča, izveo oštećenu, tada mldb., „G“ koja je bila zatočena u njegovom stanu, te je odveo u seksualno ropstvo, u tzv. „Karaman kuću“ u Miljevini gdje je ista bila izložena silovanjima od strane Brčić Nikole i drugih vojnika, te bila prisiljavana da obavlja sve kućne poslove zajedno sa oštećenom „L“ i G.J. sve do 23.03.1993. godine kada su sve tri odvedene u razmjenu;

dakle, u okviru širokog i sistematičnog napada protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Foča, znajući za takav napad, kao pripadnik vojske tzv. Srpske

republike BiH, izvršio progon civilnog bošnjačkog stanovništva na nacionalnoj, etničkoj, vjerskoj i spolnoj osnovi, u vidu prisilnog preseljavanja stanovništva, teškog oduzimanja fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava, prisiljavanja na seksualno ropstvo, silovanja, te drugih nečovječnih djela učinjenih u namjeri nanošenja velikih patnji, odnosno ozbiljnih fizičkih povreda i narušavanja zdravlja,

čime je, radnjama opisanim u tačkama od 1. do 9. izreke osuđujućeg dijela presude počinio krivično djelo - **Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h), u vezi sa tačkama d), e), g), i k), Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine,**

pa ga sud, na osnovu istog zakonskog propisa, i uz primjenu odredbi iz člana 39.,42. i 48. Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine,

O S U D U J E

NA KAZNU DUGOTRAJNOG ZATVORA U TRAJANJU OD 24 GODINE

Na osnovu člana 56. stav 1. KZ BiH optuženom se u izrečenu kaznu ima uračunati vrijeme provedeno u pritvoru, počev od 19.10.2004. godine.

Na osnovu člana 188. stav 4. Zakona o Krivičnom postupku Bosne i Hercegovine, optuženi se oslobađa dužnosti da naknadi troškove krivičnog postupka.

II

Nasuprot tome, osnovu člana 284. tačka c) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine, **optuženi Neđo Samardžić**

OSLOBAĐA SE OD OPTUŽBE

da je:

u okviru širokog i sistematičnog napada vojske i policije tzv. Srpske republike BiH, usmjerenog protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Foča, kao pripadnik vojske tzv. Srpske republike BiH i zajedno sa drugim pripadnicima, znajući za takav napad:

1. neutvrđenog dana u mjesecu avgustu 1992. godine, nakon što je pred Policijsku stanicu u Miljevini, opština Foča, dovezen autobus u kojem su se nalazila civilna lica bošnjačke nacionalnosti, koja su prethodno zarobljena na području Miljevine, te

nakon što su isti civili izvedeni iz autobusa, zajedno sa bratom Zoranom i grupom vojnika učestvovao u njihovom fizičkom zlostavljanju i premlaćivanju tako što su ih udarali rukama, nogama i kundacima pušaka po svim dijelovima tijela, nakon čega su ih ponovo uveli u autobus, da bi zatim isti bili odvezeni u pravcu rudnika Miljevina, lokalitet „Šljivovice“, gdje su isti upotrebom vatrenog oružja lišeni života, da bi dana 31.10.2001. godine, nakon izvršene ekshumacije na pomenutoj lokaciji, ekshumirano 13 tijela posmrtnih ostataka ubijenih civila od čega je utvrđen identitet 9 tijela, i to: Valjevčić Rahme, Abdurahmanović Lutve, Brajanac Šaćira, Dorić Hamze, Valjevčić Rašida, Abdurahmanović Fikreta, Hasović Fikreta, Dorić Hasana i Dorić Rasima, dok identitet 4 preostala tijela do danas nije utvrđen;

čime bi počinio krivično djelo - **Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka a) Krivičnog Zakona Bosne i Hercegovine;**

O B R A Z L O Ž E N J E

Optužnicom Tužilaštva Bosne i Hercegovine (Tužilaštvo BiH) broj KT-RZ-89/05, koja je 30.03.2006. godine izmjenjena u pogledu činjeničnog opisa i pravne kvalifikacije, optuženom Samardžić Neđi stavljeno je na teret da je radnjama opisanim u tačkama od 1 do 10 izreke optužnice, počinio krivično djelo Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačke a), d), e), g), h), i) i k) Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine (KZ BiH).

Presudom Suda Bosne i Hercegovine (Sud BiH) broj X-KR-05/49 od 07.04.2006.godine, optuženi Neđo Samardžić oglašen je krivim da je radnjama opisanim u izreci navedene presude, pod tačkama od 1 do 4, učinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. KZ BiH, i to pod tačkama 1 i 2, zatvaranje ili drugo teško oduzimanje fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava iz tačke e) stav 1. člana 172. KZ BiH, a pod tačkama 3 i 4 prisiljavanje druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo ili na život ili tijelo njoj bliske osobe, na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje) i pomaganje u držanju žena u seksualnom ropstvu iz tačke g) stav 1. člana 172. KZ BiH u vezi sa članom 31. KZBiH.

Za gore navedeno krivično djelo prvostepeni sud mu je utvrdio kaznu zatvora u trajanju od 12 godina, te mu kao već utvrđen uzeo neizdržani dio ranije izrečene kazne zatvora po presudi Višeg suda u Mostaru broj K:33/90 od 22.06.1990. godine u trajanju od jedne godine, deset mjeseci i 24 dana, te ga osudio na jedinstvenu kaznu zatvora u trajanju od trinaest godina i četiri mjeseca.

Optuženom je, na osnovu člana 56. KZ BiH u izrečenu kaznu uračunato vrijeme koje je proveo u pritvoru, dok je primjenom člana 188. stav 4. ZKP BiH oslobođen dužnosti da nadoknadi troškove postupka.

Istom presudom optuženi je oslobođen optužbe da je na način opisan u tačkama 1 do 6 oslobađajućeg dijela presude počinio krivično djelo zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačke a), d), e), g), h) i), i k) KZ BiH, dok je na osnovu člana 283. tačka c) Zakona o Krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) u odnosu na tačke 1 do 4 odbijajućeg dijela presude, nakon što je Tužilaštvo BiH na glavnom pretresu od istih odustalo, donesena presuda kojom je optužba odbijena.

Rješenjem Apelacionog vijeća Odjela I za ratne zločine broj KRŽ 05/49 od 29.09.2006. godine, uvažene su žalbe Tužilaštva Bosne i Hercegovine i branilaca optuženog Neđe Samardžića, pa je presuda Suda Bosne i Hercegovine broj X-KR-05/49 od 07.04.2006. godine ukinuta u osuđujućem i oslobađajućem dijelu, te je određeno održavanje novog pretresa.

Na pretresu koji je u skladu sa članom 317. Zakona o Krivičnom postupku Bosne i Hercegovine (ZKP BiH) održan pred Apelacionim vijećem Suda BiH, tužilac Tužilaštva BiH je pročitao preciziranu optužnicu broj KT-RZ 89/05 od 30.03.2006. godine, ostavši u cijelosti kod uvodne riječi date u prvostepenom postupku.

Optuženi je iskoristio pravo da se brani šutnjom, zagarantovano članom 6. stav 3. ZKP BiH, te u tom smislu nije iznosio odbranu.

U toku dokaznog postupka, apelaciono vijeće je ponovo izvelo dokaze izvedene u prvostepenom postupku, i to preslušavanjem audio snimaka iskaza svjedoka optužbe: Hasnije Kavazić, Fatime Grbo, Mustafe Bajrović, Mersade Bektović, Nure Sajtović, Murata Kršo i svjedoka pod pseudonimima „A“, „B“, „C“, „D“, „E“, „F“, „G“, „H“, „I“, „K“, „L“, „N“, „P“, i „R“.

Nadalje je izvršen uvid u materijalne dokaze: Presudu MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine; Presudu MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT-96-23 i IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine; Presudu MKSJ u predmetu protiv Milorada Krnojelca br. IT-97-25-T od 15.03.2002. godine; Presudu MKSJ u predmetu protiv Milorada Krnojelca br. IT-97-25-A od 17.09.2003. godine; Rješenje Kantonalnog suda Sarajevo br. KRI-400/01 od 23.10.2001. godine kojim je naređena ekshumacija, obdukcija, sudsko medicinska obrada i identifikacija ubijenih civila na lokalitetu „Šljivovice“, opština Foča; Zapisnik o ekshumaciji Kantonalnog suda u Sarajevu br. KRI-400/01 od 31.10.2001. godine; Obdukcioni zapisnici Instituta za sudsku medicinu od 14.11.2001. godine; Nalaz vještačenja tragova vatrenog oružja Sektora krim. policije MUP-a Kantona Sarajevo br. 03/1.8-04-09-9915 od 19.12.2001. godine; Službenu zabilješku Sektora krim. policije MUP-a Kantona Sarajevo br. 03/1.3-57/02 od 29.01.2002. godine; Zapisnike Sektora krim. policije MUP-a

Kantona Sarajevo o utvrđivanju identiteta leša br. 03/1.3-57/01 od 17.01.2002. godine i 03/1.3-57/02 od 22.01.2002. godine; Službenu zabilješku Sektora krim. policije MUP-a Kantona Sarajevo br. 03/1.3-7/02 od 08.01.2002. godine; Zapisnike Sektora krim. policije MUP-a Kantona Sarajevo o utvrđivanju identiteta leša br. 03/1.3-7-A/02, 03/1.3-7-B/02, 03/1.3-7-C/02, 03/1.3-7-D/02, 03/1.3-7-E/02, 03/1.3-7-F/02 i 03/1.3-7-G/02, svi od 03.01.2002. godine; Foto dokumentaciju Odjeljenja za krim. tehniku MUP-a Kantona Sarajevo br. 2869/01 od 19.11.2001. godine; Crtež lica mjesta Sektora krim. policije MUP-a Kantona Sarajevo br. 2869/1 od 01.11.2002. godine; Potvrdu VP 7502 Sokolac br. 05/4189 od 03.03.2005. godine; Rješenje Općinskog suda Goražde br. R-545/99 od 04.11.1999. godine o proglašenju nestalih Grbo Sulejmana i Grbo Sejde umrlim; Knjigu nestalih osoba na teritoriji BiH od 11.10.2004. godine; Izvod iz matične knjige umrlih za Softić Šućriju; Dopis Ministarstva odbrane, odsjek Foča, broj 8-05-4-8-835-30/05 od 14.03.2005. godine; Saglasnost MKSJ od 16.08.2002. godine; i Kaznenu evidenciju optuženog od strane KS Bileća br. 14-7/02-234-449/05 od 01.03.2005. godine, te su pročitani iskazi svjedoka pod pseudonimima „J“ i „M“.

Uz saglasnost stranaka, pročitani su iskazi svjedoka odbrane: Davidović Srećka, Stanković Srđana, Miodraga Miletića, Danislava Cicovića, Gagović Sretka, Mrgud Darinke, te je izvršen uvid u fotodokumentaciju zgrade u kojoj je živjela Kavazić Hasnija.

Obje strane su predložile i izvođenje novih dokaza, koje u toku prvostepenog postupka nisu bile u mogućnosti izvesti, te je u tom smislu Tužilaštvo od suda zatražilo da svjedokinji koja je iskaz dala u drugom predmetu koji se vodi pred ovim sudom (u postupku protiv drugog lica), odredi mjere zaštite identiteta, te dozvoli čitanje dijela njenog iskaza, dok je odbrana predložila da se izvrši uvid u izjave Nure Sajtović i Softić Šućrije, uzete od strane Miletić Živka, da se izvrši uvid u potvrđenu optužnicu protiv Miletić Živka, kao i u spisak logoraša broj 01-41-2710/2006 od 02.06.2006. godine, te je predloženo i saslušanje Miletić Živka, u svojstvu svjedoka.

Od navedenih dokaza sud je prihvatio da se izvrši uvid u spisak logoraša broj 01-41-2710/2006 od 02.06.2006. godine, dok je ostale dokazne prijedloge odbio, smatrajući da izvođenje istih nije relevantno za presuđenje u ovoj krivičnopravnoj stvari.

Naime, čitanje dijela iskaza svjedokinje, koja je isti dala u drugom postupku i na potpuno drugačije okolnosti, sud nije prihvatio, jer bi na taj način odbrani bilo uskraćeno pravo da svjedokinju unakrsno ispita čime bi bio narušen princip jednakosti oružja kao jednog od uslova pravičnog suđenja, dok je saslušanje Miletić Živka, osobe koja je pred drugim sudom optužena za učestvovanje u nekim radnjama za koje je optužen i Neđo Samardžić, i koja se u navedenom postupku brani šutnjom, sud nije smatrao relevantnim, budući da optuženi odgovara za radnje koje je u okviru svoga umišljaja lično preduzeo, pri čemu eventualno učešće i drugih lica (predloženog svjedoka) nije relevantno za presuđenje u ovoj pravnoj stvari, niti samo po sebi isključuje učešće optuženog Samardžića.

Također nije od značaja ni činjenica, koju je odbrana iskazom ovog svjedoka htjela da utvrdi, a da optuženi nije lično priveo svjedoku lica Sajtović Nuru i Softić Šućriju, jer to samo po sebi i nije dokaz da optuženi pomenuta lica nije nasilno odveo iz njihovog doma i doveo pred policijsku stanicu u Miljevini i pod uslovom da ih on lično nije predao Miletić Živku.

Izjave Nure Sajtović i Softić Šućrije, u vrijeme kada su date Miletić Živku kao službenoj osobi, nisu se mogle smatrati valjanim dokazom, jer nisu pribavljene u skladu sa odredbama procesnog zakona koji je tada bio na snazi, te kao takve nisu mogle biti prihvaćene kao dokaz u ovom predmetu.

Ocjenom svih provedenih dokaza, kako pojedinačno, tako i u njihovoj međusobnoj povezanosti, sud je odlučio kao u izreci iz razloga koji slijede:

I Od opštih elemenata bilo je potrebno utvrditi postojanje širokog ili sistematičnog napada usmjerenog protiv bilo kojeg civilnog stanovništva, znanje optuženog za takav napad, te činjenicu da je djelo optuženog predstavljalo dio tog napada.

Tužilaštvo je zastupalo tezu da je u periodu od aprila 1992. godine pa do kraja marta 1993. godine, na području opštine Foča, vojska i policija tzv. Srpske republike BiH izvršila širok i sistematičan napad usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva.

U cilju dokazivanja ovog bitnog elementa krivičnog djela zločina protiv čovječnosti, Tužilaštvo je sudu predložilo da izvrši uvid u presude MKSJ u predmetima protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine; i IT-96-23 i IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine; kao i u predmetu protiv Milorada Krnojelca br. IT-97-25-T od 15.03.2002. godine; i IT-97-25-A od 17.09.2003. godine, te da u smislu člana 4. Zakona o ustupanju predmeta od strane Međunarodnog suda za ratne zločine počinjene na području bivše Jugoslavije (MKSJ) Tužilaštvu BiH i korištenju dokaza pribavljenih od strane MKSJ u postupcima pred sudovima BiH (Zakon o ustupanju) kao dokazane prihvati činjenice koje se odnose na postojanje širokog i sistematičnog napada srpskih snaga na civilno muslimansko stanovništvo utvrđene u pomenutim presudama, kako je to поближе označeno u prijedlogu Tužilaštva BiH od 29.03.2006. godine.

U navedenim presudama utvrđeno je: „ da su, na područjima opština Foča, Gacko i Kalinovik, prije započinjanja oružanog sukoba, muslimanski civili odstranjeni iz društvenog i profesionalnog života zajednice, nisu im isplaćivane plaće ili je rečeno da njihove usluge više nisu potrebne. Većina muškaraca muslimana je razoružana. Uskoro je uslijedilo njihovo potpuno izopćenje, pri čemu im je sloboda kretanja i okupljanja bila drastično ograničena (paragraf 571. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine).

Politička propaganda SDS-a postala je agresivnija, a izlivi nasilja i paljenja kuća češći. Mnogi muslimanski seljani u okolini Foče bili su tako preplašeni da su riješili radije spavati po šumama nego riskirati da ih žive spale u njihovim kućama ili da ih na neki drugi način ugrozi napad na njihova mjesta. (paragraf 572. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine).

Kad su se gradovi i sela potpuno našli u njihovim rukama, srpske snage - vojska, policija, paravojne jedinice, a ponekad čak i srpski seljani, koristili su isti obrazac ponašanja: muslimanske kuće i stanove sistematski su pljačkali ili spaljivali, muslimanske seljane kupili i zarobljavali, a koji put ih pritom tukli ili ubijali. Muškarce i žene su razdvajali, a mnoge muškarce zatočili u zatvoru KP Dom. (paragraf 573. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine)

Žene su držali u raznim zatočeničkim centrima, gdje su morale živjeti u nepodnošljivim higijenskim uslovima, gdje su zlostavljane na razne načine, što je za mnoge od njih uključivalo opetovana silovanja. Srpski vojnici ili policajci dolazili bi u te zatočeničke centre, birali jednu ili više žena, izvodili ih i silovali. Mnoge žene i djevojke, uključujući i 16 svjedokinja optužbe, silovane su na taj način. Neke od njih su iz tih zatočeničkih centara odvodili u privatne stanove i kuće, gdje su morale kuhati, čistiti i služiti srpske vojnike koji su tamo stanovali. Podvrgavane su i seksualnim zlostavljanjima (paragraf 574. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine)

Konkretno, Pretresno vijeće nalazi da su civili Muslimani koji su bili zatočeni u školi u Kalinoviku, Srednjoškolskom centru u Foči i sportskoj dvorani "Partizan" držani u nehigijenskim uslovima i bez tople vode. Nisu dobivali dovoljno hrane. Imali su ograničenu slobodu kretanja. Nije im bilo dozvoljeno da odlaze na neku drugu teritoriju niti da se vrate svojim kućama. Većina njihovih kuća spaljena je ili opljačkana. Bili su pod stražom i živjeli su u atmosferi zastrašivanja. Pretresno vijeće se uvjerilo da su škola u Kalinoviku, Srednjoškolski centar u Foči i sportska dvorana "Partizan" u relevantnom periodu služili kao zatočenički centri (paragraf 575. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine)

Sve to događalo se pred očima, sa punim znanjem, a ponekad i uz neposredno učešće lokalnih vlasti, posebno policije. Načelnik policijskih snaga u Foči, Dragan Gagović, identificiran je kao jedan od ljudi koji su dolazili u te zatočeničke centre da izvode i siluju žene (paragraf 576. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine)

Nakon višemjesečnog sužanjstva, mnoge žene su protjerane ili razmijenjene. Neki muškarci proveli su u zatočeništvu čak dvije i po godine samo zbog toga što su Muslimani. Svi tragovi muslimanskog prisustva i kulture izbrisani su sa tog

područja. U Foči gotovo da više nema Muslimana. Sve džamije u Foči su uništene. U januaru 1994. srpske vlasti su svoju potpunu pobjedu - "sticanje premoći" nad Muslimanima, kako je to iskreno navela odbrana,[1368]- krunisale mijenjanjem imena Foča u "Srbinje", što doslovno znači "grad Srba".[1369] Skoro svi preostali Muslimani, muškarci i žene iz sve tri opštine, uhapšeni su, okupljeni, razdvojeni i zatvoreni ili zatočeni u nekoliko zatočeničkih centara kao što su Buk Bijela, srednja škola u Kalinoviku, "Partizan", Srednjoškolski centar u Foči i KP Dom u Foči, i to po obrascu koji se stalno ponavljao. Neki od tih ljudi su ubijeni, neki silovani ili teško pretučeni. Jedini razlog za takvo postupanje prema njima bila je činjenica što su po svom etničkom porijeklu bili Muslimani (paragraf 577. presuda MKSJ u predmetu protiv Dragoljuba Kunarca i dr. br. IT- 96-23-T i IT-96-23/1-T od 22.02.2001. godine)

Gore navedene činjenice bile su predmet žalbe, te je žalbeno vijeće MKSJ u presudi broj IT-96-23 i IT-96-23/1-A od 12.06.2002. godine, u paragrafima 92. i 97. utvrdilo sljedeće:

Žalbeno vijeće je uvjeren da je Pretresno vijeće ispravno definisalo i identifikovalo napadnuto "stanovništvo", te da je ispravno interpretiralo izraz "usmjeren protiv" kao formulaciju kojom se zahtijeva da civilno stanovništvo, žrtva napada, mora predstavljati primarni, a ne uzgredni cilj napada. Žalbeno vijeće je, nadalje, uvjeren da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je zaključilo da je napad u ovom predmetu bio usmjeren protiv civilnog nesrpskog stanovništva Foče. Taj dio zajedničkih osnova žalbe žalilaca stoga se odbacuje.

Pretresno vijeće je stoga ispravno zaključilo da napad mora biti ili "rasprostranjen" ili "sistematski", to jest, da je uslov alternativne, a ne kumulativne prirode. Vijeće je takođe ispravno zaključilo da postojanje napada na civilno stanovništvo jedne od zaraćenih strana ne pobija niti ne poništava postojanje napada te strane na civilno stanovništvo one druge. Što se tiče okolnosti u ovom predmetu, Žalbeno vijeće je uvjeren da Pretresno vijeće nije pogriješilo kada je zaključilo da je napad na civilno nesrpsko stanovništvo Foče po svom karakteru bio sistematski. Svi argumenti žalilaca s tim u vezi se odbacuju, kao i njihove zajedničke osnove za žalbu.

Nadalje, u presudi Pretresnog vijeća u predmetu protiv Milorada Krnojelca br. IT-97-25-T od 15.03.2002. godine utvrđeno je da :“se rasprostranjeni i sistematski napad srpskih snaga na nesrpsko civilno stanovništvo doista odvijao u Foči i okolini Foče u vrijeme koje obuhvata Optužnica.“

Članom 4. Zakona o ustupanju propisano je da, nakon saslušanja stranaka, sud može na vlastitu inicijativu ili na prijedlog jedne od stranaka, odlučiti da prihvati, kao dokazane, činjenice koje su utvrđene pravosnažnom odlukom u drugom postupku pred MKSJ-om. Budući da Zakon o ustupanju ne propisuje kriterije koji moraju biti zadovoljeni da bi se određena činjenica smatrala “presuđenom”, vijeće je ispitujući činjenice relevantne za presuđenje u ovoj pravnoj stvari, a imajući u vidu obavezu

poštivanja principa prava na pravično suđenje zagarantovanog Evropskom konvencijom o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (EKLJP), kao i ZKPom BiH, na iste primjenilo kriterije koje je MKSJ u tom pravcu uspostavio u odluci od 28.02.2003. godine u predmetu Tužilac protiv Momčila Krajišnika.

Pomenuti kriteriji kojima se dopunjuje pravilo 94 stav b (formalno primanje na znanje) Pravilnika o postupku i dokazima MKSJ, zahtijevaju da činjenica o kojoj je presuđeno može biti primljena na znanje ukoliko je: jasna, konkretna i može se identifikovati, ograničena na zaključke o činjenicama i ne uključuje pravne karakterizacije, pobijana je na suđenju i spada u dio presude koji nije bio predmet žalbe ili je o njemu konačno presuđeno u žalbenom postupku ili je pobijana na suđenju, a sada spada u dio presude koji je predmet žalbe, ali spada u pitanja koja u žalbenom postupku nisu sporna. Nadalje, ista ne smije potvrđivati krivičnu odgovornost optuženog, niti biti predmet (razumnog) spora između strana u predmetu, te se ne može zasnivati na sporazumima o priznanju krivnje u ranijim predmetima i uticati na pravo optuženog na pravično suđenje.

S obzirom da gore citirane činjenice iz pravnosnažnih presuda MKSJ u cijelosti ispunjavaju pomenute kriterije, vijeće je, nakon izjašnjenja odbrane, prihvatilo prijedlog Tužilaštva da iste prihvati kao dokazane, a kako je to pravilno bilo utvrđeno i prvostepenom presudom ovog suda.

U prilog ovakvom zaključku govori i činjenica da su iste u toku dokaznog postupka bile i dodatno potkrijepljene iskazima svjedoka Hasnije Kavazić, Kršo Murata, Fatime Grbo, Mustafe Bajrović, Bektović Mersade i drugih koji su u svojim iskazima opisali kako je izvršen napad na sela u okolini Foče, te kako su uslijed istog bili izloženi konstantnom fizičkom i psihičkom zlostavljanju i pljački da bi konačno bili protjerani iz svojih domova.

Ocjenom gore navedenih dokaza u vezi sa prihvaćenim činjenicama, vijeće je utvrdilo da je na području opština Foča, Gacko i Kalinovik u periodu od aprila 1992. do kraja marta 1993. godine vojska i policija tzv. Srpske republike BiH izvršila niz dijela nasilja koja su po svojoj prirodi opsežna, te su za poslijedicu imala velik broj žrtava.

Imajući u vidu obrazac počinjenih zločina koji su se u navedenom periodu dešavali, višestruka silovanja, odvođenja, ubistva, pljačkanje i uništavanje imovine, Apelaciono vijeće zaključuje da su djela nasilja bila organizirane i sistematične prirode, te da su bila usmjerena isključivo protiv civilnog bošnjačkog stanovništva.

Iz navedenog proizilazi da je u periodu od aprila 1992. godine, pa do kraja marta 1993. godine, postojao širok i sistematičan napad vojske i policije tzv. Srpske republike BiH, usmjeren protiv civilnog bošnjačkog stanovništva opštine Foča.

Stoga, ovo vijeće ocjenjuje neosnovanom tvrdnju odbrane da širok i sistematičan napad nije postojao na području Miljevine, jer da u istoj nije bilo ratnih dejstava, budući da pojam “napada” nije ograničen na vođenje neprijateljstava, nego obuhvata situacije zlostavljanja osoba koje ne učestvuju aktivno u neprijateljstvima, te se humanitarno pravo primjenjuje na cijeloj teritoriji pod kontrolom jedne strane, kakav slučaj je nesporno bio na cijelom području opštine Foča, pa tako i same Miljevine.

U pogledu ostalih bitnih elemenata bića krivičnog djela, nesporno je da je optuženi u periodu od 06.04.1992. godine pa do 31.12.1996. godine bio pripadnik vojske Republike Srpske, što proizilazi iz Potvrde VP 7502 Sokolac od 03.03.2005. godine kao i dopisa Ministarstva Odbrane RS – Odsjek Foča od 14.03.2005. godine.

Nesporno je i to da je poslije 6. aprila 1992. godine u Miljevini formirana interventna jedinica čije je komandno mjesto bilo u motelu “Miljevina”, te da su optuženi i njegov brat Zoran Samardžić bili raspoređeni u navedenu jedinicu. Ovakav zaključak sud izvodi na osnovu iskaza svjedoka odbrane, i to Davidović Srećka koji je i sam bio raspoređen u istu interventnu jedinicu, kao i Srđana Stankovića, komandira čete trećeg bataljona. Iz iskaza svjedoka Stanković Srđana također proizilazi da je isti imao obavezu da dva puta dnevno dolazi u komandno mjesto u motelu Miljevina na referisanje, te da je prilikom tih sastanaka viđao optuženog Neđu Samardžića, kao i da je sa njim ponekad odlazio u izviđanje.

Osim navedenog, gotovo svi svjedoci optužbe potvrdili su da su za vrijeme boravka u Miljevini ili pak u sportskoj dvorani “Partizan” viđali optuženog Neđu Samardžića, i to najčešće u društvu drugih pripadnika vojske i policije RS, Zorana Samardžića, Miće Olovića, Radovana Stankovića i drugih.

Cjelokupnom ocjenom iskaza saslušanih svjedoka, koji će detaljnije biti analizirani prilikom njihove ocjene vezano za pojedinačne radnje koje je optuženi preduzimao, proizilazi da isti, ne samo da je znao za postojanje širokog i sistematičnog napada, već da njegove radnje predstavljaju upravo dio toga napada.

Naime, činjenice da je optuženi nečovječno postupao prema bošnjačkom stanovništvu koje se zateklo u okolini Foče, odnosno učestvovao u zlostavljanju i nasilnom odvođenju civila, silovao i držao u seksualnom ropstvu veći broj žena i djevojaka muslimanske vjeroispovijesti, koje radnje je višestruko ponavljao kroz duži vremenski period, a koje se jasno uklapaju u kontekst velikog broja djela nasilja koja su se tada odigrala, jasno ukazuju da je optuženi bio u potpunosti svjestan svojih djela i njihovih posljedica, te upravo htio da ista budu dio takvog napada, čime su ispunjeni svi bitni elementi krivičnog djela- Zločini protiv čovječnosti.

I 1. U pogledu radnji izvršenja za koje je optuženi oglašen krivim u tački 1. izreke presude, sud je prije svega imao u vidu iskaz Grbo Fatime, budući da je ista bila neposredni očevidac predmetnog događaja, te je i oštećena istim, kao i iskaz svjedoka Bajrović Mustafe, te spisak logoraša broj 01-41-2710/2006 od 02.06.2006.

godine. Svjedokinja Grbo Fatima je u svome iskazu navela da je, nakon što je izvršena napad na selo Jeleč, sa braćom Sulejmanom, Seidom, Munibom, sestrom Fatom, majkom Tifom, amidžom Mehom i rođakom Mustafom 01. maja 1992. godine od strane Milenka Vukovića prebačena u vikendicu Softić Ismeta, gdje je boravila do 02. septembra iste godine. Dalje je istakla da je 09.06.1992. godine u pomenutu vikendicu došao optuženi Neđo Samardžić, “naoružan do zuba” zajedno sa bratom Zoranom i Olović Mićom, te su iz razloga što su istoga dana poginula dvojica srpskih vojnika, odveli njenu dvojicu braće, Sulejmana i Seida, a iz susjedne kuće i rođaka Mustafu. Prilikom njihovog odvođenja optuženi se, zajedno sa bratom i Olović Mićom, derao na njenu braću i rođaka, psovao im balijsku majku, te ih potom ugurao u auto, koji je otišao u pravcu Miljevine, kada ih je posljednji put i vidjela. Svjedokinja je dalje detaljno opisala kako se optuženi sa bratom i nekolicinom njoj nepoznatih ljudi, narednog dana ponovo vratio u istu kuću, te je otjerao u podrum i naredio da izbac i stvari koje su se u njemu nalazile, nakon čega joj je uperio pušku u vrat i glavu tražeći da mu preda mine i pare, a onda je udario kundakom po leđima te potegao za grudi, rekavši bratu da je odvede u “Karamanovu kuću”.

Iskazu ove svjedokinje sud je u cijelosti poklonio vjeru, budući da je ista na veoma precizan način opisala kako je optuženi odveo njenu braću i rođaka, te kako se potom vratio i maltretirao je, prisjećajući se pri tome svih relevantnih detalja, kako onih koji se odnose na vrijeme kada se predmetni događaj odigrao, tako i koja su lica sve bila prisutna, te kako je optuženi izgledao. Njen iskaz potkrijepljen je i iskazom svjedoka Mustafe Bajrovića, koji, istina, nije bio neposredni očevidac događaja, ali je o njemu saznao od Ramize Softić, čiji je muž također bio odveden. Prema saznanju ovog svjedoka braću i rođaka Grbe odveo je upravo optuženi. Činjenica da je za ime optuženog i njegovog brata svjedokinja saznala od komšinice ni na koji način nije dovela u pitanje vjerodostojnost njenog iskaza, budući da ni optuženi kao ni njegov brat nisu porijeklom iz Miljevine, niti su tu prije rata živjeli, te je sasvim normalno i prihvatljivo da njihova imena u početku nije znala. Kako se radi o veoma malom mjestu, u kojem je optuženi često viđan u periodu obuhvaćenom optužnicom, vijeće smatra da činjenica da su svjedoci ime optuženog saznali od drugih osoba, ili tek naknadno, nakon što su čuli kako se vojnici međusobno dozivaju, ne dovodi u pitanje istinitost i pouzdanost ovakve identifikacije.

Upravo zahvaljujući detaljnom i preciznom opisu događaja od strane svjedokinje Grbo Fatime, vijeće je utvrdilo tačan redoslijed radnji kojim se događaj odvijao, te je u skladu s tim izvršilo preciziranje činjeničnog opisa, ne dirajući pri tom u objektivni identitet optužnice, dok je uvidom u spisak logoraša broj 01-41-2710/2006 od 02.06.2006. godine utvrdilo da odvedena lica Grbo Sulejman i Grbo Mustafa nisu nakon gore opisanog odvođenja nestali bez traga, već su isti dovedeni u KPD Foča, iz kojeg je razloga, ovaj dio činjeničnog opisa iz optužnice, u izreci presude ispušten.

I 2. Nadalje, optuženom je na teret stavljeno da je u junu 1992. godine sa bratom Zoranom učestvovao u zlostavljanju Softić Šućrije, nakon čega su istog ugurali u

vozilo i odveli, prvo u policijsku stanicu u Miljevini, da bi isti onda bio prebačen u KPD Foča, a potom u KPD Kula, te nakon toga razmijenjen, da bi pet dana nakon razmjene umro.

Na okolnosti ove tačke optužnice svjedočili su Grbo Fatima, Bajrović Mustafa, svjedok "A", te Miletić Miodrag. Svjedokinja Grbo Fatima je bila neposredni očevidac i ovog događaja, te je u svome iskazu navela da su nekoliko dana nakon što su odveli njenu braću i rođaka, optuženi, njegov brat i Mićo Olović, došli u kuću Softić Šućrije. Dalje je detaljno opisala kako je s prozora kuće u kojoj je privremeno boravila, a koja je udaljena nekih 200tinjak metara od kuće Softić Šućrije, gledala kako su optuženi i njegov brat Zoran izveli Softić Šućriju iz njegove kuće i istog vezali za ogradu, pri čemu su ga udarali palicom i kundakom, tjerajući ga da zove brata Raifa da se vrati. Nakon toga su ga ugurali u mali kamion i odvezli u pravcu Miljevine, a o njegovoj daljoj sudbini saznala je od Šućrijine žene Ramize, koja joj je ispričala da je njen suprug nakon toga prebačen u KPD Foča, a potom u Kulu, te da je ubrzo i umro. Iskaz ovog svjedoka, u potpunosti je potkrijepljen i iskazom svjedoka "A", koji je od 17.04.1992. godine bio zatvoren u KPD Foča, a u periodu od novembra 1992. pa do aprila 1993. godine boravio je u istoj sobi sa Softić Šućrijom, koji mu je ispričao kako je i od koga zarobljen. Ovaj svjedok je potvrdio da je neposredno od Softić Šućrije saznao da ga je optuženi Neđo Samardžić na na silan i grub način zarobio u selu Rataje, blizu Miljevine, te zajedno sa Čengić Fehimom, Nezirom i Hilmom doveo u policijsku stanicu u Miljevini, gdje su zadržani deset do petnaest dana. U policijskoj je stanici bio psihički i fizički maltretiran, uskraćivana mu je hrana i čista voda, da bi potom bio prebačen u KPD Foča. Iskazi ova dva svjedoka u bitnom su saglasna i međusobno se nadopunjuju iz kojeg razloga je sud stekao uvjerenje da su isti vjerodostojni i istiniti. Svjedoci su se sasvim jasno izjašnjavali o svim detaljima koje su, imajući u vidu okolnosti pod kojima se događaj odvijao, objektivno mogli upamtiti, a u tom je smislu posebno upečatljiv iskaz svjedoka "A" koji je sudu pružio informacije koje je očigledno saznao direktno od Softić Šućrije, kao što je na primjer podatak da je prilikom njegovog odvođenja Mićo Olović sjedio u autu, da su prije njega odvedeni braća Grbe, kakav je tretman imao u stanici u Miljevini, i slično. Svjedok se također sa lakoćom prisjećao i drugih detalja vezanih za period kada su zajedno boravili u KPD Foča, datuma kada su tamo prebačeni kao i broja sobe u kojoj su boravili.

S obzirom na navedeno iskaz svjedoka Miletić Miodraga, kojim je odbrana pokušala osporiti navode svjedokinje Grbo Fatime, sud nije smatrao relevantnim za utvrđivanje odlučnih činjenica vezanih za učesće optuženog u navedenom događaju, budući da je ovaj svjedok samo porekao da je učestvovao u odvođenju braće Grbo i Softić Šućrije, koji odgovor vijeće smatra sasvim predvidivim i logičnim, dok je istovremeno potvrdio da mu je poznato da su se ista desila, te ni na koji način nije ustvrdio da optuženi u predmetnom događaju nije učestvovao.

I 3. Da je optuženi u maju 1992. godine, u mjestu Miljevina, zlostavljao i silovao oštećenu Sajtović Nuru, nakon čega je istu izveo iz stana, te je polugolu vezao za

banderu u naselju Stara Kolonija, da bi potom otišao sa lica mjesta ostavivši je tako vezanu, sud je utvrdio na osnovu iskaza svjedoka oštećene, te djelimično i iskaza svjedokinje Mrgud Darinke .

Naime, svjedok oštećena Sajtović Nura pred sudom je bez dvoumljenja prepoznala optuženog kao osobu koja je sa bratom i još jednom djevojkom došao u njen stan.. Dalje je izjavila da ju je optuženi odveo u jednu malu sobu gdje je fizički zlostavljao tako što joj je nanio više povreda bajonetom, te joj čupao kosu tjerajući je da tu kosu jede, da bi je potom i silovao. Nakon toga je u kombinezonu izveo iz stana i odveo u naselje Stara Kolonija gdje je takvu vezao za banderu. Svjedokinja je u svome iskazu dalje navela da je od bandere odvezao Mrgud Đorđe, koji je naišao i dao joj svoju odjeću da obuče, te je odveo svojoj kući, gdje je u njegovom podrumu bila sakrivena 15 dana. Iskazu ove svjedokinje sud je u cijelosti poklonio vjeru, imajući pri tom u vidu da se ista, bez obzira na određene nejasnoće u njenom iskazu, a koje su prema ocjeni ovog vijeća rezultat izuzetno traumatičnog iskustva koje je preživjela, veoma jasno izjasnila da je upravo optuženi osoba koja je zlostavljala i silovala.

Iako je navedena svjedokinja, ujedno i oštećena, i jedini svjedok očevidac predmetnog događaja, vijeće je nakon pažljivog razmatranja njen iskaz u cijelosti prihvatilo, budući da je ista, s obzirom na okolnosti samog događaja, i prirodu krivičnog djela, osim optuženog bila jedina prisutna kada se navedeni događaj odigrao. Nadalje, svjedokinja je u iskazu više puta pomenula da je optuženi prilikom dolaska sa sobom, osim brata Zorana, doveo i neku djevojku koju nije poznavala, koja je sa njim ostala u njenom stanu. Ovaj dio iskaza potkrijepljen je iskazom svjedokinje "G", koja je potvrdila da je Neđo Samardić doveo u stan za koji je saznala da pripada izvjesnoj Nuri.

Svjedokinja odbrane, Mrgud Darinka, supruga umrlog Mrgud Đorđa, porekla je da je njen muž spasio Sajtović Nuru, na način kako je to ona opisala, kao i da je ista boravila 15 dana u njihovom podrumu. Iskazu ove svjedokinje sud nije poklonio vjeru, smatrajući da je isti veoma neuvjerljiv, te u pretežnom dijelu neistinit, budući da svjedokinja potvrđuje da je Sajtović Nura došla jedno veče kod nje u kuću, te da je bila prestrašena, međutim na dalji upit o tome da li joj je ista ispričala zbog čega je bila uplašena, svjedokinja je vrlo neuvjerljivo i nelogično odgovarala da je "možda insistirala da joj nešto ispriča", ali je ona nije htjela slušati. Svjedokinja je osim toga u iskazu također navela da se bojala eventualnih posljedica, koje bi mogla imati zbog činjenice da je Nura došla kod nje u kuću, budući da je bio rat, dok je u unakrsnom ispitivanju njeno svjedočenje dodatno diskreditovano činjenicom da je ista prije dolaska da svjedoči od prijateljice dobila informaciju da je na sud pozvana jer joj je "Nura Sajtović nešto napakovala", iz kojeg razloga vijeće smatra da ista pred sudom nije dala istinit iskaz ili pak o događaju nije bila upoznata od svog muža, koji je imajući u vidu realnu situaciju, sam čin pomaganja pokušao ostaviti nepoznatim radi zaštite svoje porodice. Kod ovoga je sud cijenio i činjenicu da se svjedokinja izjasnila da je njen umrli muž bio dobar čovjek i da nije dijelio ljude po nacionalnoj ili vjerskoj pripadnosti, što uz činjenicu da im je svjedokinja Sajtović bila komšinica

i čak spasila sina, govori u prilog tvrdnje svjedokinje Sajtović da joj je Mrgud Đorđe pomogao. Konačno zašto bi svjedokinja Sajtović tako nešto tvrdila, a nasuprot tome, stoji činjenica da svjedokinja Mrgud Darinka, koja je izgubila i supruga i starijeg sina, i danas živi u Miljevini sa mlađim i bolesnim sinom, te nije isključeno da ne želi da se stekne utisak da je njen suprug za vrijeme rata pomagao Bošnjacima.

I 4. Utvrđujući radnje izvršenja za koje je optuženi oglašen krivim tačkom 4. izreke presude, sud je svoj zaključak o krivnji optuženog izveo ocjenom iskaza svjedokinje pod psudonomimom “N”, koja je navela da je 31.05.1992. godine, dan nakon što joj je otac prethodnog dana, 30. 5. 1992. godine, odveden u KPD Foča, u kuću u kojoj je ostala sa svojom majkom došla grupa vojnika. Među tim vojnicima bio je i optuženi Neđo Samarđić, koji ju je odvojio od majke u drugu sobu, gdje joj je vezao oči peškirom, te je udario bajonetom po glavi. Prema kazivanju ove svjedokinje, optuženi joj je nakon toga naredio da se skine, što je ista odbila da učini, da bi joj potom, iako se otimala, nasilno skinuo odjeću, oborio na kauč, te nad njom izvršio silovanje. Kako je svjedokinja vrištala, u sobu je ušla njena majka, te ga molila da joj spasi dijete, nakon čega se optuženi obukao i otišao. Svjedokinja je dalje izjavila da se optuženi nakon nekoliko dana vratio sa još dvojicom vojnika, te je odveo u motel Miljevina gdje je smjestio u jednu od prostorija i gdje ju je “dobro namlatio” i ponovno silovao, a zatim je ostavio u tom motelu oko sedam dana gdje je bila izložena silovanjima i od strane drugih vojnika koji su tu dolazili.

Iskazu ove svjedokinje sud je u cijelosti poklonio vjeru, budući da je ista kroz cjelokupan iskaz u potpunosti potvrdila navode optužbe, te kategorično i dosljedno označila optuženog kao osobu koja je počinila predmetne krivičnopravne radnje. Sud također prihvata kao istinit dio iskaza svjedokinje koji se odnosi na način na koji je prvi put identifikovala optuženog, budući da ga nije poznavala od ranije, već je njegovo ime saznala iz lične karte koja mu je, nakon što je silovao u kući, ispala na pod. Naime, ova je svjedokinja, kako u direktnom, tako i kroz unakrsno ispitivanje, ostala pri izjavi da je vidjela ličnu kartu optuženog, te da je iz iste pročitala njegovo ime i prezime, kao i podatak da je iz Bileće. Razlike u iskazu koji je ova svjedokinja dala na glavnom pretresu u odnosu na izjavu datu u Tužilaštvu BiH, a koje se odnose na podatak da li je ista ličnu kartu vidjela prilikom prvog ili drugog dolaska optuženog, prema ocjeni ovog vijeća, nisu takve prirode da bi dovele u pitanje vjerodostojnost i istinitost njenog iskaza.

Naime, njen se iskaz prije svega mora dovesti u kontekst vremena u kakvom su se navedeni događaji odvijali, odnosno činjenice da je ista prvo preživjela izuzetno traumatično iskustvo u vlastitoj kući, da bi potom bila zatvorena protiv svoje volje u prostoriji gdje je bila izložena teškom fizičkom i psihičkom maltretiranju od strane više lica, među kojima je bio i optuženi, koji je očigledno zlostavljao u više navrata, pa s obzirom na navedeno od iste se i ne može razumno očekivati da se sa stopostotnom preciznošću izjašnjava da li je ličnu kartu vidjela prilikom njegovog prvog ili drugog dolaska. Ono što je za ovo vijeće bitno je činjenica da svjedokinja kategorično ustrajava na tome da je ličnu kartu vidjela, te da tom prilikom navodi da

je pročitala podatke koje je realno iz lične karte i mogla saznati (ime, prezime te mjesto rođenja), iz kojeg razloga gore navedene nedosljednosti nisu takve prirode da bi dovele u pitanje istinitost cijelog iskaza. Osim toga, navodi iz njenog svjedočenja su u potpunosti potkrijepljeni iskazom njenog oca, svjedoka K.M., koji je pojedinih o predmetnim događajima saznao od svjedokinje "N" i supruge koja je umrla 1998. godine, a čiji se iskaz u svim bitnim dijelovima poklapa sa iskazom svjedokinje "N", dok se razlike, odnosno događaji o kojima svjedok nije imao saznanja odnose upravo na one događaje koji su za svjedokinju "N" i njenu majku bili posebno neugodni i traumatični, te se sasvim prirodno ni ne može očekivati da bi iste o njima do u detalje pričale svome ocu, odnosno mužu.

I 5. Vijeće je nadalje na pouzdan i nesumnjiv način utvrdilo da je optuženi počinio i krivičnopravne radnje koje su mu stavljene na teret, a koje se odnose na držanje u seksualnom ropstvu više žena bošnjačke nacionalnosti, u "Karaman kući" koja se nalazila u Miljevini, opština Foča, a koja je po svojim karakteristikama predstavljala logor za žene. Ovakav svoj stav vijeće temelji na činjenici da logori predstavljaju mjesta na kojima se, u najvećoj mjeri sistematski suspenduju civilizacijski standardi, te najdrastičnije reduciraju i krše pravne norme kojima se uređuje međuljudsko postupanje u široj zajednici. Pri tome, vijeće ima u vidu, da ovakva vrsta logora ima svoje specifičnosti u različitosti od većine drugih, a koja proizilazi iz svrhe i namjene njegovog osnivanja: to je logor za provođenje masovnih silovanja (otuda „bolji“ higijenski i životni uslovi) nad mladim ženama bošnjačke populacije sa ciljem nanošenja teških poniženja, psihičkih i fizičkih bolova i ostvarenja i opšteg, dugoročnog cilja, etničkog čišćenja, budući da silovane žene predstavljaju prognaničku populaciju koja se iz psiholoških, moralnih, vjerskih, običajnih i drugih razloga odlučuju na trajno izbjeglištvo.

Dio činjeničnog opisa iz optužnice koji sud na osnovu izvedenih dokaza nije sa sigurnošću mogao utvrditi odnosi se na to da li je optuženi prilikom protjerivanja bošnjačkog civilnog stanovništva zajedno sa Stanković Radovanom, maloljetnu A.B odvojio od njene majke i doveo u „Karaman kuću“, kao i da li je nad istom izvršio silovanje, zbog čega je ovaj dio činjeničnog opisa ispušten iz izreke presude.

Ovakvo činjenično stanje jasno proizilazi iz iskaza svjedokinja „L“, „G“, „K“, „J“, „M“, „H“, „R“, „I“ i „P“ koje su u periodu od juna do septembra 1992. godine, izvjesno vrijeme bile zatočene u „Karaman kući“. Sve su svjedokinje "Karaman kuću" opisale na isti način, kao svojevrsnu javnu kuću u koju su bile dovedene protiv svoje volje, gdje su bile prinuđene da čiste i kuhaju vojnicima koji su u nju dolazili, i gdje su bile izložene gotovo svakodnevnim silovanjima od različitih osoba, među kojima je bio i optuženi Samardžić Neđo. Kako iz njihovih iskaza nesumnjivo proizilazi, među njima je vladao veliki strah, nisu mogle da jedu, niti spavaju, te su ih optuženi i drugi vojnici tretirali kao legitiman ratni plijen, odnosno kao lično vlasništvo. Ovo posebno proizilazi iz iskaza svjedokinje „J“ koja je za sebe izjavila da je bila vlasništvo Radovana Stankovića, kao i svjedokinje „M“ koja je također opisala način na koji su djevojke po dolasku bile dodjeljivane vojnicima. Sve

djevojke koje su boravile u „Karaman kući“ su bile silovane. Ova činjenica nedvojbeno proizilazi iz njihovih iskaza, a među njima je bilo i maloljetnih djevojčica, kao što su A.B. i J.G, što između ostalih potvrđuju svjedokinje „M“, „L“, „J“ i „K“. Svjedokinja „K“ u svom iskazu veoma jasno, logično i uvjerljivo opisuje kako su, između ostalih, Neđo Samardžić, Radovan Stanković, Nikola Brčić i Pero Elez svakodnevno dolazili, naređivali im šta će kuhati, a noću pravili „pijanke“, te sa sobom dovodili mnoge „miljevce i crnogorce“ koji su ih također silovali. Svjedokinja je detaljno opisala i kako je optuženi jedne prilike silovao na posebno brutalan način, nakon što je otjerao u jednu sobu na spratu, gdje je preko sat vremena silovao i oralno i vaginalno. I svjedokinja „L“ je u svome iskazu, iz kojeg proizilazi da je ista također proživjela izuzetno traumatično iskustvo za vrijeme zatočeništva u „Karaman kući“, potvrdila da je, između ostalih, bila silovana i od strane optuženog, te je to, prvo silovanje, opisala kao ono koje joj se najjače urezalo u pamćenje. Iskazi gore navedenih žena i djevojaka se u toj mjeri podudaraju da vijeću ne ostavljaju nikakvu sumnju u njihovu istinitost i vjerodostojnost. Na osnovu njihovih iskaza sud je sa sigurnošću utvrdio da je „Karaman kuća“ predstavljala logor u koji su dovođene žene islamske vjeroispovjesti sa osnovnim ciljem da budu silovane, te da se nad njima provodi fizička i psihička tortura. Kao posljedice boravka u ovom logoru, većina saslušanih svjedokinja je teško narušenog fizičkog i psihičkog zdravlja, te su se uslijed višemjesečnog zatočeništva i izolacije pod izuzetno mučnim okolnostima teško prisjećale svih detalja, međutim i pored toga iste su na veoma jasan i nedvosmislen način posvjedočile o svim relevantnim okolnostima koji se odnose, kako na status i ulogu optuženog kao jednog od „glavnih“ za „Karaman kuću“, tako i u pogledu radnji koje je isti poduzeo, odnosno bez imalo oklijevanja su optuženog označile kao osobu koja je u naznačenom periodu silovala, zlostavljala i držala u seksualnom ropstvu mnogobrojne žene i djevojčice.

I 6. Optužbom je, nadalje, optuženom stavljeno na teret da je neutvrđenog dana, u mjesecu augustu 1992. godine, iz „Karaman kuće“ odveo B.J., koja je tu bila zatočena, te je smjestio u jedan stan u Miljevini, gdje je svakodnevno prisiljavao na seksualne odnose, te je jedne prilike natjerao oštećenu, tada malodobnu „G“ koja je također bila zatočena u tom stanu, da se skine gola, te iz ćoška sobe gleda kako on nad B.J. vrši prisilni seksualni odnos.

Na okolnosti iz ove tačke optužnice sud je saslušao svjedokinju „G“ koja je početkom 1992. godine živjela u selu Gradac, opština Foča, sa nanom i dvojicom dajdži, koje su u junu mjesecu ubili Miško Savić, Pedo, mali Miško i Vule, a nju odveli u hotel u Miljevini, odakle je Zoran Samardžić odveo u jedan stan u kojem je zatekla Dž.R. i M.Č. i gdje je živjela otprilike četiri mjeseca, da bi je potom optuženi Neđo Samardžić odveo u stan koji se nalazio dva sprata iznad, a koji je pripadao osobi koja se zvala Nura, a u kojem su već bile J. B. i Almasa, s tim što je Almasu, desetak dana nakon njenog dovođenja, odveo Pero Elez. Svjedokinja je u svome iskazu jasno opisala kako je za dva i po mjeseca boravka u tom stanu zajedno sa B. J. morala da čisti i kuha, te da im nije bilo dozvoljeno da izlaze napolje. Veoma se decidno izjasnila da je optuženi Neđo Samardžić B.J. u tom stanu držao za sebe, da je

ista morala da bude sa njim, te da je veoma često prisiljavao na seksualne odnose, gotovo svaku noć, budući da je jedino noću dolazio. Dalje je navela kako je jedne noći u sobi u kojoj je boravila čula galamu i nejasan razgovor između njih dvoje, nakon čega je optuženi došao do njene sobe i naredio joj da dođe u „njihovu“ sobu, skine se gola i stane u ćošak „da bi gledala njegovo izživljavanje nad njom“. Svjedokinja je potom opisala kao je optuženi silovao B. J., odnosno nad istom izvršio potpuni polni akt ,dok joj je držao ruke. Okolnosti da je B.J. u stanu sa optuženim bila na način da ju je on odvojio i držao samo za sebe, bez njenog izričitog pristanka, a što proizilazi uopšte iz načina kako je ista skinuta sa kamiona i iz Kalinovika dovedena u Miljevinu, te ponašanja prema istoj tokom njenog držanja u stanu, kako to navodi svjedokinja „G“, nesumnjivo upućuje na zaključak da je optuženi B.J. držao u seksualnom ropstvu, a nepružanje otpora ili nepostojanje očitog i stalnog nepristajanja tokom čitavog trajanja seksualnog zatočenja ne može se protumačiti kao znak pristajanja. Otpor nije uslov, niti je stalna primjena sile po sebi elemenat bića silovanja.

Svjedokinja „G“ je svjedočila i na okolnosti optužbe, a koja se odnosi na period od novembra 1992. godine do 23.03.1993. godine, kada je ista, nakon što je optuženi iz gore navedenog stana prebacio u „Karaman kuću“ bila držana u seksualnom ropstvu, odnosno prisiljavana da zajedno sa oštećenom „L.“ i J.G. obavlja sve kućne poslove, te izložena silovanjima od strane Brčić Nikole i drugih vojnika. Iz njenog iskaza, a koji je u potpunosti saglasan iskazu koji je dala svjedokinja „L“, proizilazi da je optuženi doveo u „Karaman kuću“ gdje je zatekla J.G. i „L“, te da su sve tri za vrijeme dok su boravile tamo bile izložene silovanjima, prije svega od strane Brčić Nikole. On ih je prema kazivanju ove svjedokinje tjerao da piju sa njim, i pjevaju četničke pjesme, te su morale raditi sve što je od njih zahtijevao.

Iskaz ove svjedokinje, u cijelosti je potkrijepljen iskazom svjedokinje „L“, te ga je sud ocijenio potpuno pouzdanim i vjerodostojnim imajući pri tom posebno u vidu njegovu objektivnost koja se ogleda kroz činjenicu da je svjedokinja sasvim jasna u pogledu toga da se za vrijeme boravka u stanu sa Zoranom Samardžićem, kao i za dva i po mjeseca koja je boravila u stanu sa optuženim, prema njoj niko, pa ni optuženi, nije nekorektno ponašao, niti je zlostavljao, iz čega očigledno proizilazi da svjedokinja nema namjeru niti motiv da optuženog neosnovano tereti. Imajući u vidu gore navedeno, vijeće je na nesumnjiv način utvrdilo da je optuženi počinio krivičnopravne radnje za koje je tačkama 6. i 9. izreke presude oglašen krivim, pri čemu je potrebno posebno naglasiti da se krivično djelo silovanja, u kontekstu zločina protiv čovječnosti, po svojoj prirodi znatno razlikuje od krivičnog djela silovanja, kao djela opšteg kriminaliteta, kod kojeg se zahtijevaju potkrijepljujući dokazi, i uvijek neposredno saslušanje same žrtve, budući da je kod ovakvih djela, radnji silovanja u ratu kao čina protiv humanosti, iz objektivnih razloga, saslušanje samih žrtava veoma često nemoguće, jer su mnoge žrtve silovanja ubijene, nestale ili sasvim razumljivo bez poznate adrese, te činjenica da B.J., kao žrtva silovanja nije bila dostupna sudu, nije dovela u pitanje pouzdanost utvrđenja suda u pogledu radnji izvršenja optuženog u odnosu na B.J. Osim toga, dio iskaza koji se odnosi na tačku

9. izreke presude u potpunosti potvrđuje svjedokinja „L“, čiji je iskaz bio veoma jasan i upečatljiv, a koja je potvrdila da je zajedno sa oštećenom „G“ i J.G. do 21.03.1992. godine bila zatočena u „Karaman kući“, opisujući ono što su proživjele na isti način kao i svjedokinja „G“.

I 7. Da je optuženi preduzeo radnje izvršenja silovanja svjedokinje “B” na način kako je to pobliže opisano u tački 7. izreke, sud je utvrdio ocjenom iskaza oštećene “B” i njene majke, svjedokinje pod pseudonimom “C”, te na osnovu njihovih iskaza na pouzdan način utvrdio da je optuženi počinio djelo koje mu se ovom tačkom stavlja na teret. .

Naime, iz iskaza svjedokinje “B”, a koji je saglasan sa iskazom svjedokinje “C”, proizilazi da je ista na početku rata živjela u Miljevini sa ocem, majkom i bratom, sve do 09.06.1992. godine, kada su joj otac i brat odvedeni, nakon čega je ostala da živi u stanu sa majkom. Optuženog nije poznavala lično, međutim, vidjela ga je kada je sa bratom prolazio kroz selo u autu koji nije imalo auspuha, te je njegovo ime saznala od komšija. Negdje sredinom mjeseca augusta optuženi je sa još jednom muškom osobom došao u njihov stan, te je odmah odvojio u spavaću sobu. Čim je ušla optuženi je zatvorio prozor, navukao roletne, te joj naredio da se skine, što je ista i učinila. Potom je, uz prijetnju da će je, ukoliko se bude derala, ubiti, nad njom izvršio potpun polni akt, nakon čega ga je druga osoba koja je došla sa njim pozvala da idu, te su njih dvojica zajedno izašli iz stana. Iskaz ove svjedokinje u potpunosti je potkrijepljen iskazom njene majke, svjedokinje pod pseudonimom “C”, koja je za vrijeme ovog događaja bila prisutna u stanu, te je iz kuhinje, gdje je pokušao silovati drugi čovjek koji je došao sa optuženim, čula kako joj kćerka u drugoj sobi plače, a nakon što su njih dvojica otišli, pomogla joj je da se opere kako bi spriječila eventualnu trudnoću.

Iskazima ovih svjedokinja sud je poklonio vjeru, cijeneći da su isti dati objektivno, te imajući u vidu da su međusobno u bitnom saglasni. Pored toga, obje su svjedokinje u svome iskazu navele da su optuženog poznavale iz viđenja, odnosno po autu kojim je često prolazio, a koji je bio specifičan po tome što nije imao auspuh, te je prilikom prolaska proizvodio jaku buku. Ovaj detalj navode i drugi svjedoci saslušani u toku dokaznog postupka, kao što su svjedokinje pod pseudonimima “K”, “H” i “D”, a koje su također decidno navele da je optuženi bio prepoznatljiv po tome što je vozio “Ladu” bez auspuha, po čemu su mogle znati kada bi dolazio, a što je za njih također predstavljalo određenu vrstu psihičkog terora. Razlike u njihovim iskazima, a koje se odnose na boju auta, prema ocjeni ovog vijeća, nisu takve prirode da bi dovele u pitanje vjerodostojnost njihovih iskaza, naročito ako se uzme u obzir da je samo jedna od njih rekla da misli da je auto bilo crvene boje, dok su sve ostale saglasno izjavile da je bio žute ili boje banane. Svjedokinje “B” i “C” dale su i fizički opis optuženog, s tim što je svjedokinja “B” bila preciznija, te je istog opisala kao visokog, krupnog, i mlađeg čovjeka koji je imao crnu, talasastu kosu, te bradu srednje dužine, koji opis odgovara onome koji su u svojim iskazima dale i druge svjedokinje: Nura Sajtović, “N”, “P” “G”, a posebno “L”, iz čijih iskaza također

proizilazi da je optuženi Neđo Samardić bio visok, tamne, valovite kose, pljosnatog lica, tako da sud nije imao sumnji u identitet optuženog. Na osnovu ovako utvrđenog činjeničnog stanja nesumnjivo proizilazi da je optuženi počinio krivičnopravne radnje koje mu se ovom tačkom stavljaju na teret, i to upravo na način kako su to svjedokinje i opisale.

I 8. U pogledu tačke 8. izreke presude sud svoju odluku zasniva na iskazima gotovo svih svjedoka optužbe, među kojima su svjedokinje „I“, „P“, „H“, „B“, „C“, „D“, „F“, „N“, „E“, Grbo Fatima, Sajtović Nura i Hasnija Kavazić. Iskazi ovih svjedokinja su međusobno u bitnom saglasni u pogledu toga da su 03.09.1992. godine prebačene u sportski centar „Partizan“ u Foči. U navedenom centru bile su izložene fizičkom i psihičkom maltretiranju i pljački. Tako, na primjer, svjedokinja „P“ opisuje da je u „Partizan“ zajedno sa njom prebačeno oko 200tinjak žena, djece i staraca. Po dolasku u centar „Partizan“ odvođeni su u manjim grupama u posebnu prostoriju gdje im je oduzeto svo zlato i novac koji su sa sobom imali, a ista je u toj prostoriji i lično vidjela optuženog koji je od nje tražio novac i zlato. Ove navode u potpunosti potvrđuju i svjedokinje „E“, „F“, „I“ i Fatima Grbo, koje su također tamo vidjele optuženog, bilo kako traži novac ili pak kako tuče žene i djevojčice. Njihovi su iskazi saglasni i u pogledu toga da su iz pomenute sale žene i djevojčice odvođene u okolne stanove, gdje su bile izložene silovanjima, pa tako svjedokinja „H“ opisuje kako su nju, S. A. i Belmu, te A. F. i Amru odveli „Žagini“ ljudi u jedan stan gdje su ih tukli, stavljali im pištolje u usta, te se izživljavali nad njima silujući ih, dok svjedokinja „N“ u svome iskazu navodi da je u pomenutoj sali optuženi lično pretukao. Iskazi svjedoka su također saglasni u pogledu činjenice da su iz sale „Partizan“ autobusima prebačeni u neposrednu blizinu linije razdvajanja, gdje su istjerane iz autobusa, te natjerane da pješke pređu na teritoriju opštine Goražde. I svjedoci odbrane, Srđan Stanković, Srećko Davidović i Gagović Sretko, u svojim su iskazima izjavili da im je poznato da je muslimansko stanovništvo autobusima prebačeno sa područje opštine Foča, a svjedok Gagović se čak i decidno izjasnio da se radilo o ženama, djeci i starcima, pri čemu tvrdnja ovih svjedoka da se radilo o dobrovoljnom odlasku, nije našla uporište u izvedenim dokazima, pri tome imajući u vidu i okolnosti načina dovođenja stanovništva bošnjačke nacionalnosti u centar „Partizan“, zbog čega sud ovakve navode nije mogao prihvatiti kao istinite.

Nadalje, iz iskaza svih svjedoka optužbe nepobitno proizilazi da su, u vrijeme obuhvaćeno optužnicom na području opštine Foča, odnosno okolnih sela, muškarci muslimani bili sukcesivno odvođeni iz njihovih domova, nakon čega se većina više nikada nije vratila, a koje činjenice su djelimično potvrđene i iskazima svjedoka odbrane, koji su naveli da im je poznato da su vršena odvođenja muškaraca na ispitivanje. Dovodeći navedeno u vezu sa tim da su u kućama ostale većinom žene, djeca i starci, koji su bili izloženi svakodnevnom strahu, psihičkom i fizičkom maltretiranju, silovanjima i pljački, na način kako je to gore detaljno opisano, te činjenicom da je istima potom bilo rečeno da moraju napustiti svoje domove (kako to preciznije opisuju svjedokinje „P“, „D“, „F“ i druge) , u potpunosti isključuju bilo

kakvu dobrovoljnost u njihovim postupcima, već se prema ocjeni ovog vijeća radi upravo o prisilnom preseljenju stanovništva kako je u optužnici i navedeno.

Imajući u vidu sve gore navedeno, vijeće je na sasvim pouzdan i nesumnjiv način utvrdilo da je optuženi počinio krivičnopravne radnje na način, u vrijeme i na mjestima kako je to precizno navedeno u tačkama od 1. do 9.izreke osuđujućeg dijela presude.

U pogledu primjene materijalnog zakona i pravne kvalifikacije djela, imajući u vidu načela propisana članovima 3. 4. i 4a. Krivičnog zakona Bosne i Hercegovine, vijeće je u konkretnom slučaju primjenilo Krivični zakon Bosne i Hercegovine, te utvrdilo da je optuženi gore navedenim radnjama počinio krivično djelo Zločini protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka h) u vezi sa tačkama d), e), g), i k) navedenog zakona.

U vezi sa primjenom materijalnog zakona u ovom krivičnom predmetu, sud smatra relevantnim dva zakonska načela: načelo zakonitosti, prema kojem nikome ne može biti izrečena kazna ili druga krivičnopravna sankcija za djelo koje, prije nego što je učinjeno, nije bilo zakonom ili međunarodnim pravom propisano kao krivično djelo i za koje zakonom nije bila propisana kazna (član 3. KZ BiH) i načelo vremenskog važenja krivičnog zakona, prema kojem se na učinioca krivičnog djela primjenjuje zakon koji je bio na snazi u vrijeme učinjenja krivičnog djela, a ako se poslije učinjenja krivičnog djela jednom ili više puta izmijeni zakon, primjenit će se zakon koji je blaži za učinioca (član 4. KZ BiH).

Načelo zakonitosti je takođe propisano članom 7. stav 1. Evropske konvencije o ljudskim pravima i osnovnim slobodama (u daljem tekstu: EKLJP) i članom 15. stav 1. Međunarodnog pakta o građanskim i političkim pravima (u daljem tekstu: MPGPP).

Član 7. stav 1. EKLJP propisuje: „Nitko ne može biti proglašen krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom koji, u času počinjenja, po domaćem ili po međunarodnom pravu nisu bili predviđeni kao krivično djelo. Isto se tako ne može odrediti teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kad je kazneno djelo počinjeno.“ Na drugoj strani član 15. stav 1. MPGPP propisuje: „Niko se neće smatrati krivim za krivično djelo počinjeno činom ili propustom, koji, u vrijeme počinjenja, nisu predstavljali krivično delo prema domaćem ili međunarodnom pravu. Isto tako, neće se izreći teža kazna od one koja je bila primjenjiva u času kada je krivično djelo bilo izvršeno. Ako se, nakon što je djelo počinjeno, zakonskom odredbom predvidi izricanje blaže kazne, to će ići na korist počinioca“.

Prema tome, ove odredbe propisuju zabranu izricanja teže kazne, ne utvrđujući time obaveznu primjenu (naj)blažeg zakona (ako je zakon više puta mijenjan) za učinioca, u odnosu na kaznu koja se primjenjivala u vrijeme izvršenja krivičnog djela.

Međutim, stav 2. člana 7. EKLJP propisuje da „Ovaj član ne sprečava suđenje ili kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u času počinjenja predstavljao krivično djelo u skladu s općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“. S druge strane, stav 2. člana 15. MPGPP glasi „ništa u ovom članu ne sprečava suđenje i kažnjavanje bilo koje osobe za neki čin ili propust koji je u vrijeme počinjenja predstavljao krivično djelo prema općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“.

Član 7. stav 2. EKLJP i član 15. stav 2. MPGPP sadrže odredbe koje su izuzeci u odnosu na pravilo utvrđeno članom 7. stav 1. EKLJP i članom 15. stav 1 MPGPP.

Konačno, isti izuzetak je sadržan u članu 4a) KZ BiH kojim je propisano da članovi 3. i 4. KZ BiH ne sprečavaju suđenje i kažnjavanje bilo kojeg lica za bilo koje činjenje ili nečinjenje koje je u vrijeme kada je počinjeno predstavljalo krivično djelo u skladu sa općim načelima međunarodnog prava. Time su faktički preuzete odredbe člana 7. stav 2. EKLJP i člana 15. stav 2. MPGPP i omogućeno izuzetno odstupanje od principa iz člana 4. KZ BiH, kao i odstupanje od obavezne primjene blažeg zakona u postupcima koji predstavljaju krivična djela prema međunarodnom pravu. To je upravo slučaj u ovom postupku protiv optuženog, jer se upravo radi o inkriminaciji koja uključuje kršenje pravila međunarodnog prava.

Država Bosna i Hercegovina je kao nasljednica bivše Jugoslavije ratificirala EKLJP i MPGPP, pa su ovi sporazumi za nju obavezujući i vlasti Bosne i Hercegovine, uključujući i sudove, moraju ih primjenjivati. Stoga je član 4a) KZ BiH samo domaći pravni podsjetnik, jer on nije neophodan da bi se primjenjivali ovi sporazumi. Iz istog tog razloga, ovi sporazumi su obavezujući za sve bosansko-hercegovačke sudove, pa odredba kao što je član 4a) KZ BiH, nije neophodna za njihovu primjenu.

Članom 172. KZ BiH propisano je krivično djelo Zločini protiv čovječnosti, koji je članom 5. Statuta MKSJ definisan kao određena posebna djela, „kada su ona počinjena u oružanom sukobu, bilo međunarodnog, bilo unutarnjeg kakraktera i usmjerena protiv bilo kojeg civilnog stanovništva“. U vrijeme počinjena djela, Zločin protiv čovječnosti nije eksplicitno bio predviđen krivičnim zakonima u Bosni i Hercegovini.

Običajni status kažnjivosti zločina protiv čovječnosti i pripisivanje individualne krivične odgovornosti za njegovo počinjenje u periodu 1992. godine, potvrđen je, od strane Generalnog sekretara UN¹, Komisije za međunarodno pravo², kao i

¹ Izvještaj GS UN-a u vezi sa stavom 2. Rezolucije Vijeća sigurnosti br. 808, 3.maj 1993. paragraf 34-35 i 47-48

² Komisija za međunarodno pravo, Komentar na Nacrt zakona o zločinima protiv mira i sigurnosti čovječanstva (1996), član 18.

jurisprudencijom MKSJ i Međunarodnog krivičnog suda za Ruandu (MKSR)³. Ove institucije ocijenile su da kažnjivost Zločina protiv čovječnosti predstavlja imperativnu normu međunarodnog prava ili *jus cogens*⁴, zbog čega je nesporno da je u 1992. godini Zločin protiv čovječnosti bio dio običajnog međunarodnog prava. Ovaj zaključak je potvrdila i Studija o međunarodnom humanitarnom pravu⁵ koju je izradio Međunarodni komitet crvenog križa/krsta. Prema toj studiji „teška kršenja međunarodnog humanitarnog prava predstavljaju ratni zločin“ (pravilo 156), „pojedinci su krivično odgovorni za zločine koje počinje“ (pravilo 151) i „Države moraju istraživati ratne zločine koje su navodno počinili njihovi državljani ili njihove oružane snage, ili koji su počinjeni na njihovoj teritoriji, te u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene. Takođe moraju istraživati i druge ratne zločine koji su u njihovoj nadležnosti, te, u slučaju potrebe, krivično goniti osumnjičene.“ (Pravilo 158)

Član 4a) KZ BiH govori o „općim načelima međunarodnog prava“. Član 7. stav 2. EKLJP govori o „općim načelima prava priznatim od civiliziranih naroda“⁶, a član 15. stav 2. MPGPP o „općim pravnim načelima koja priznaje međunarodna zajednica“. Kako međunarodno pravo, kao ni EKLJP, ne poznaju identičan pojam onom koji se koristi u članu 4. a) KZ-a BiH, to ovaj termin predstavlja ustvari kombinaciju, s jedne strane „principa međunarodnog prava“ kakav poznaje Generalna skupština UN i Komisija za međunarodno pravo i „općih principa prava priznatih od strane zajednice naroda“ kakve poznaje Statut Međunarodnog suda pravde i član 7. stav 2. EKLJP, kao i član 15. stav 2. MPGPP-a.

Principi međunarodnog prava kako ih poznaje Rezolucija Generalne skupštine 95(I) (1946) i Komisija za međunarodno pravo (1950) odnose se na „Nirnberšku povelju i presudu tribunala“, dakle i na zločine protiv čovječnosti. „Principima međunarodnog prava priznatim u Povelji Nirnberškog tribunala i u presudi tribunala“, koje je Komisija za međunarodno pravo usvojila 1950. godine i podnijela Generalnoj skupštini, Principom VI.c. predviđen je Zločin protiv čovječnosti kažnjiv kao zločin po međunarodnom pravu. Principom I određeno je da: „Svaka osoba koja počinj djelo koje predstavlja krivično djelo po međunarodnom pravu, odgovorna je, prema tome i podliježe kažnjavanju“. Principom II određeno je da: „Činjenica da domaći zakon ne predviđa kaznu za djelo koje je kažnjivo po međunarodnom pravu, ne oslobađa osobu koja je počinila to djelo odgovornosti prema međunarodnom pravu“.

³ MKSJ, Apelaciono vijeće, *Tadić*, Odluka o prijedlogu odbrane za interlokutorni prigovor na nadležnost, 2. oktobar 1995. paragraf 141; MKSJ, Pretresno vijeće, presuda *Tadić* od 7. maja 1997. paragraf 618-623; MKSR, Pretresno vijeće, *Akayesu*, 2. septembar 1998., paragraf 563-577.

⁴ Komisija za međunarodno pravo, Komentar na nacrt teksta članova o odgovornosti država za međunarodno protupravna djela (2001), član 26.

⁵ Jean-Marie-Henchaerts and Louise Doswald-Beck; Međunarodno običajno pravo, MKCK, Cambridge University Press, 2005.

Praksom Evropskog suda za ljudska prava naglašena je primjena odredbe stava 2. člana 7. u odnosu na primjenu stava 1. člana 7. EKLJP u nekoliko sličnih predmeta⁶ u kojima je predmet rasprave upravo bilo postojanje i kažnjivost Zločina protiv čovječnosti kao krivičnog djela. U predmetu Kolk i Kislyiy protiv Estonije, Evropski sud „se prisjeća da tumačenje i primjena domaćeg zakona u načelu spada u nadležnost domaćih sudova....⁷, a što je primjenjivo i kada se domaći zakon odnosi na pravila općeg međunarodnog prava ili međunarodnih sporazuma.

Prema tome, krivično djelo Zločina protiv čovječnosti može se u svakom slučaju podvesti pod „opća načela međunarodnog prava“ iz člana 4a) KZ BiH. Dakle, bez obzira da li promatrano sa stanovišta međunarodnog običajnog prava ili stanovišta „principa međunarodnog prava“, nedvojbeno je da je Zločin protiv čovječnosti predstavljao krivično djelo u inkriminisanom periodu, odnosno da je zadovoljen princip legaliteta. Pri tome ne treba zanemariti ni činjenicu da se krivičnopravne radnje nabrojane u članu 172. KZ BiH mogu pronaći i u zakonu koji je bio na snazi u relevantom vremenskom periodu (u vrijeme izvršenja djela), i to u članovima 134., 141., 142., 143., 144., 145., 146., 147., 154., 155. i 186. KZ SFRJ, odnosno da su radnje optuženja bile kažnjive i po tada važećem krivičnom zakonu. Konačno, u vezi sa članom 7. stav 1. EKLJP, sud zapaža da primjenu člana 4a) dodatno opravdava činjenica da je izrečena kazna u svakom slučaju blaža od smrtne kazne koja je bila u primjeni u vrijeme izvršenja djela, čime je zadovoljena i primjena principa vremenskog važenja krivičnog zakona, odnosno primjena „zakona koji je blaži za počinitelja“.

U pogledu kvalifikacije pojedinačnih radnji koje je optuženi preduzeo, vijeće je utvrdilo da su se u radnjama opisanim pod tačkama 1. i 2. izreke presude stekla sva bitna obilježja krivičnog djela Zločin protiv čovječnosti iz člana 172. stav 1. tačka k) KZ BiH, budući da iz utvrđenog činjeničnog stanja, proizilazi da radnje koje je optuženi poduzeo nesumnjivo predstavljaju nečovječna djela koja su s obzirom na bezobziran i okrutan način izvršenja za cilj očigledno imala nanošenje velike patnje kao i fizičke i psihičke povrede, te narušenje zdravlja.

U radnjama opisanim u tačkama 3, 4, 5, 6, 7, i 9 stekla su se sva bitna obilježja Zločin protiv čovječnosti – prisiljavanjem druge osobe upotrebom sile ili prijetnje direktnim napadom na njezin život ili tijelo na seksualni odnos ili s njim izjednačenu seksualnu radnju (silovanje), seksualno ropstvo ili drugi oblik teškog seksualnog nasilja, iz člana 172. stav 1. tačka g) KZ BiH, a u tačkama 4,5,6, 8 i 9 i zatvaranjem ili drugim teškim oduzimanjem fizičke slobode suprotno osnovnim pravilima međunarodnog prava iz tačke e) istog člana, pri čemu je posebno karakteristično da su žene i djevojke, zatočene u mjestima koja su služila kao vojni štabovi, zatočeničkim centrima, stanovima u kojima su živjeli vojnici, te “Karaman kući” od

⁶ Vidjeti npr. presudu ESLJP u predmetu Naletilić v. Hrvatska, 51891/99 i presudu

⁷ Vidjeti *Papon protiv Francuske* br. 54210/00, ESLJP 2001-XII i *Touvier protiv Francuske*, br. 29420/95, odluka Komisije od 13.I.1997. godine.

strane optuženog, a i drugih vojnika bile silovane na izrazito brutalan način i to sa nečuvenom redovitošću. Radi se o tako koercitivnim okolnostima da je mogućnost pristanka oštećenih potpuno isključena, dok namjera optuženog da postigne seksualnu penetraciju i znanje da se to odvija bez pristanka žrtve jasno proizilaze iz izvedenih dokaza. Okolnosti pod kojima su oštećene boravile u gore navedenim stanovima i prostorijama, činjenica da su bile okružene vojskom i policijom, odvojene od muških članova porodice, bez ikakvih sredstava i realne mogućnosti bijega isključuju svaku mogućnost njihovog dobrovoljnog boravka, odnosno ostanka na tim mjestima.

Konačno, iz izvedenih dokaza proizilazi da je radnjama opisanim pod tačkom 8. izreke presude, optuženi počinio Zločin protiv čovječnosti prisilnim preseljenjem stanovništva iz tačke d) stava 1. člana 172. KZ BiH. Iz rezultata izvedenih dokaza u pogledu ove radnje izvršenja, potpuno je neupitno da su stanovnici bošnjačke nacionalnosti opštine Foča i okolnih mjesta koji su suprotno svojoj volji odvedeni iz svojih kuća i smješteni u "Partizan", autobusima premješteni na područje opštine Goražde, a da to preseljenje nije bilo motivisano razlozima bezbjednosti tog stanovništva, upravo je optuženi sa drugim pripadnicima vojske i policije Srpske Republike BiH ugrožavao njihovu sigurnost, i to sa namjerom trajnog premještanja sa ciljem da se isti ne vrate.

S obzirom da svaka od gore navedenih radnji predstavlja grubo i flagrantno kršenje temeljnih prava pojedinaca utvrđenih međunarodnim pravom, te da je izvršena isključivo na diskriminatornoj osnovi i sa diskriminatornom namjerom na vjerskoj, nacionalnoj, polnoj i političkoj osnovi prema osobama bošnjačke nacionalnosti i islamske (muslimanske) vjeroispovijesti, a unutar te grupe posebno prema najranjivijoj kategoriji – ženama, pa čak i djeci, postupajući sa direktnim umišljajem, svjestan da preduzimanjem navedenih radnji krši pravila međunarodnog prava, pa i pored toga očigledno hoće zabranjenu posljedicu, vijeće je zaključilo da iste, neovisno o broju radnji izvršenja, predstavljaju jedinstveno krivično djelo – Zločin protiv čovječnosti – progonom iz tačke h) u vezi sa tačkama d), e), g), i k) stav 1. člana 172. KZ BiH, za koje ga je djelo i oglasilo krivim.

Odlučujući o vrsti i visini krivične sankcije sud je od olakšavajućih okolnosti našao da je optuženi otac dvoje maloljetne djece, dok je od otežavajućih okolnosti sud, prije svega, imao u vidu činjenicu da je optuženi radnje koje čine obilježja bića ovog krivičnog djela višestruko ponavljao, ispoljavajući pri tome naročitu brutalnost uslijed koje su oštećeni pretrpjeli izuzetno tešku fizičku i psihičku bol. Neke od oštećenih su u vrijeme izvršenja djela bile veoma mlade djevojke, čak djevojčice, a traumatično iskustvo koje su preživjele ostavilo je trajne i dalekosežne posljedice na njihovo psihičko i fizičko zdravlje, te ima posebnu težinu sa psihološkog, moralnog, vjerskog, običajnog i drugih aspekata kako života samih žrtava, tako i njihovih porodica.. Optuženi je i ranije bio osuđivan, i to zbog krivičnog djela - ubistva iz člana 36. stav 2. KZ RBiH na kaznu zatvora u trajanju od 8 godina kao i zbog krivičnog djela -nedozvoljeno držanje oružja iz člana 213. stav 2. KZ RS na uvjetnu

osudu, koje okolnosti je sud također uzeo kao otežavajuće prilikom odmjeravanja kazne, pa je imajući u vidu sve navedene okolnosti, u smislu člana 48. KZ BiH, optuženog osudio na kaznu dugotrajnog zatvora u trajanju od 24 godine, smatrajući da je izrečena kazna srazmjerna stepenu njegove krivične odgovornosti, pobudama iz kojih je djelo učinjeno, kao i jačini i stepenu ugrožavanja zaštićenog dobra, vodeći računa i o svrsi kažnjavanja u smislu individualne i generalne prevencije.

Prilikom odmjeravanja kazne sud je također imao u vidu da se optuženi u vrijeme izvršenja navedenog krivičnog djela nalazio u bijegu iz KPZ Foča gdje je izdržavao kaznu zatvora u trajanju od 8 godina izrečenu

Za navedeno je krivično djelo odlukama Predsjedništva BiH broj 08-248-429/91 od 30.04.1991. godine i Predsjedništva RS broj 01-1189/95 od 21.06.1995. godine pomilovan za po 2 godine, te mu je u skladu s tim kao neizdržano ostalo još 1 godina 10 mjeseci i 24 dana.

Članom 55. KZ BiH propisano je da će sud ukoliko se osuđenoj osobi sudi za krivično djelo učinjeno za vrijeme izdržavanja kazne zatvora izreći jedinstvenu kaznu za sva krivična djela primjenom odredaba člana 53. (Stjecaj krivičnih djela) KZ BiH, uzimajući ranije izrečenu kaznu kao već utvrđenu, dok će se kazna ili dio kazne koju je osuđeni izdržao, uračunati u izrečenu kaznu zatvora ili kaznu dugotrajnog zatvora.

U stavu 2. istog člana propisano je da će sud učinitelju, za krivično djelo učinjeno za vrijeme izdržavanja kazne zatvora, kazne dugotrajnog zatvora ili kazne maloljetničkog zatvora, izreći kaznu neovisno od ranije izrečene kazne, ako se primjenom odredaba člana 53. KZ BiH ne bi mogla ostvariti svrha kažnjavanja s obzirom na trajanje neizdržanog dijela ranije izrečene kazne.

Imajući u vidu da je optuženom za ovo krivično djelo utvrđena kazna dugotrajnog zatvora u trajanju od 24 godine, sud bi primjenom člana 53. stav 1. KZ BiH, nakon što bi ranije izrečenu kaznu u trajanju od osam godina uzeo kao već utvrđenu, optuženom morao izreći samo kaznu dugotrajnog zatvora, te u istu uračunati vrijeme koje je optuženi proveo na izdržavanju ranije izrečene kazne, odnosno više od 6 godina, pri čemu veći dio i te kazne je optuženom bio oprošten.

Na ovaj bi način, obzirom na prirodu i težinu krivičnog djela Zločini protiv čovječnosti, te razloge kojima se sud rukovodio prilikom odmjeravanja kazne za isto, svrha njenog izricanja bila u znatnoj mjeri narušena, zbog čega je sud primjenio odredbu iz člana 55. stav 2. KZ BiH, te optuženom za izvršeno krivično djelo kaznu izrekao neovisno od one ranije izrečene.

Na osnovu člana 56. KZ BiH, optuženom će se u izrečenu kaznu uračunati vrijeme koje je proveo u pritvoru počev od 19.10. 2004. godine, dok je isti, imajući u vidu da je nezaposlen, te da nema sredstava iz kojih bi mogao namiriti troškove krivičnog

postupka, na osnovu člana 188. stav 4. ZKP BiH, oslobođen dužnosti njihove naknade.

II U odnosu na oslobađajući dio presude, vezano za tačku 1. optužnice, kojom se optuženom na teret stavlja da je u augustu 1992. godine, sa bratom Zoranom i grupom vojnika, učestvovao u fizičkom zlostavljanju i premlaćivanju civila pred policijskom stanicom u Miljevini, koji civili su potom autobusom odvezeni u pravcu rudnika Miljevina gdje su upotrebom vatrenog oružja lišeni života, vijeće na osnovu izvedenih dokaza nije moglo pouzdano utvrditi da je optuženi preduzeo radnje koje mu se ovom tačkom optužnice stavljaju na teret, iz kojeg ga je razloga, za istu oslobodilo od optužbe. Naime, iz materijalne dokumentacije nesporno proizilazi da su tijela Valjevčić Rahme, Abdurahmanović Lutve, Brajanac Šaćira, Dorić Hamze, Valjevčić Rašida, Abdurahmanović Fikreta, Hasović Fikreta, Dorić Hasana, Dorić Rasima i još 4 neidentifikovana lica 31.10.2001. godine ekshumirana na lokalitetu „Šljivovice“, te da je smrt istih nastupila upotrebom vatrenog oružja. Nadalje, svjedok Kavazić Hasnija u svom je iskazu potvrdila da je sa svoga balkona posmatrala kako optuženi Neđo Samardžić, Rade Drašković, Dragan Janjić, Mićo Olović i Nikola Rašević zajedno sa drugim licima fizički zlostavljaju grupu civila ispred policijske stanice u Miljevini. Prema kazivanju ovog svjedoka gore navedena lica su civile tukla nogama, kundacima i palijama, da bi ih potom natjerali da jedni druge uvuku u autobus koji je tu bio parkiran, a koji se potom odveo u pravcu rudnika Miljevina. I svjedok Bajrović Mustafa na sličan način opisuje kako je iz stana u kojem je stanovao posmatrao sličan događaj, s tim što se iskazi ova dva svjedoka razlikuju u određenim dijelovima, kao što je, kojoj je auto-prevoznikoj firmi autobus pripadao, te da li je za istim išao bager ili ne. Međutim, niti svjedokinja Kavazić, a ni Mustafa Bajrović nisu prepoznali niti jedno lice koje je tom prilikom bilo fizički zlostavljano ispred autobusa, niti iz njihovih iskaza proizilazi da je neko od naknadno ekshumiranih osoba bio prisutan kritične prilike ispred policijske stanice.

Iz navedenog razloga vijeće, čak i ako prihvati da su svjedoci pred sudom govorili istinu, te da su s obzirom na položaj zgrade u kojoj su živjeli mogli vidjeti prostor ispred policijske stanice, nije moglo pouzdano utvrditi da su isti posmatrali upravo događaj opisan u tački 1. optužnice.

Kako se optuženom na teret stavlja zlostavljanje poimenično određenih civilnih osoba, koje su naknadno lišene života upotrebom vatrenog oružja, te 31.10.2001. godine ekshumirane sa lokaliteta Šljivovice, a imajući u vidu da saslušani svjedoci nisu prepoznali niti jednu civilnu osobu koja je dovedena pred stanicu policije onoga dana kada su oni događaj posmatrali sa prozora, odnosno balkona, vijeće na osnovu ovako utvrđenih činjenica nije moglo sa sigurnošću utvrditi neophodnu uzročnu posljedičnu vezu između radnji optuženog i maltretiranja i kasnijeg ubistva civila koji su naznačeni u tački 1. optužnice, te ga je iz navedenog razloga, a na osnovu člana 284. tačka 3. ZKP BiH, za radnje iz člana 172. stav 1. tačka a) KZ BiH, oslobodilo od optužbe.

Zapisničar:

Lejla Fadilpašić

Predsjednik vijeća

Sudija:

Azra Miletić

Pouka o pravnom lijeku: Protiv ove presude žalba nije dozvoljena.